

คู่มือการปฏิบัติงาน

นางสาวศิริรัตน์ รัตนเพชร
ตำแหน่ง นักจิตวิทยาโรงเรียน
ประจำสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท

กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา

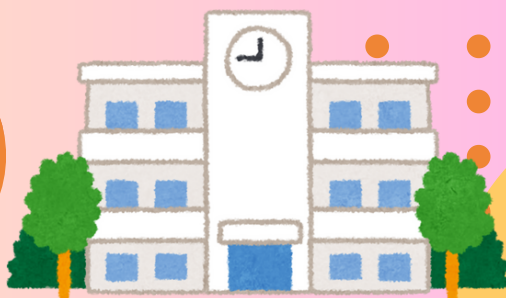
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท

คำนำ

- คู่มือการปฏิบัติงานเล่มนี้ เป็นงานในหน้าที่ความรับผิดชอบของ นางสาวศิริรัตน์ รัตนเพชร ซึ่งมีงานตำแหน่ง นักจิตวิทยาโรงเรียนประจำสำนักงาน ในหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ได้รับการส่งต่อจากระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน วิเคราะห์และวินิจฉัยปัญหานักเรียนเป็นรายบุคคล ที่มีปัญหาซับซ้อน หรือจากการส่งต่อ ด้วยวิธีการที่หลากหลาย ได้แก่ แบบทดสอบทางสติปัญญา อารมณ์ สังคม และวางแผนการแก้ปัญหา ประเมิน สำรวจ วิเคราะห์สภาวะทางสุขภาพจิต ด้วยวิธีการทางจิตวิทยา กับนักเรียน ส่งเสริม ป้องกัน ฝ้าระวัง แก้ไขปัญหาพฤติกรรมให้กับนักเรียน ซึ่งได้จัดทำรายละเอียดขั้นตอนการดำเนินงานเพื่อให้ปฏิบัติได้ถูกต้อง ครบถ้วนเป็นไปตามกำหนดเวลา และเพื่อใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงานของผู้เกี่ยวข้องต่อไป

นางสาวศิริรัตน์ รัตนเพชร
ตำแหน่ง นักจิตวิทยาโรงเรียน
ประจำสำนักงาน

กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท

สารบัญ

1 หน้า

ภารกิจงานที่รับผิดชอบ

- ขั้นตอนการปฏิบัติงาน
- การปฏิบัติงาน (Flow Chart)
- แบบคัดกรอง
 - - แบบคัดกรองบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา
 - - แบบคัดกรองบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้
 - - แบบคัดกรองบุคคลที่มีปัญหาทางพฤติกรรมหรืออารมณ์
 - - แบบคัดกรองบุคคลออทิสติก
 - - แบบทดสอบตั้งแต่ฉันชอบเล่นเกม
 - - แบบทดสอบสมาธิของฉัน

คู่มือการปฏิบัติงาน

นางสาวศิริรัตน์ รัตนเพชร

ตำแหน่ง นักจิตวิทยาโรงเรียนประจำสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา สพป.ชัยนาท

ปฏิบัติหน้าที่ และรับผิดชอบงาน ดังนี้

1. ดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ได้รับการส่งต่อจากระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
2. วิเคราะห์และวินิจฉัยปัญหานักเรียนเป็นรายบุคคลที่มีปัญหาซับซ้อน หรือจากการ ส่งต่อด้วยวิธีการที่หลากหลาย ได้แก่ แบบทดสอบทางสติปัญญา อารมณ์ สังคม และวางแผนการแก้ปัญหา
3. ประเมิน สำรวจ วิเคราะห์สภาวะทางสุขภาพจิตด้วยวิธีการทางจิตวิทยากับนักเรียน เพื่อค้นหา อธิบาย ทำนายแนวโน้ม พฤติกรรม อารมณ์ ความคิด พัฒนาการ ศักยภาพ แรงจูงใจ ความถนัด บุคลิกภาพ สาเหตุของปัญหาสุขภาพจิตในระดับเบื้องต้น
4. ให้คำปรึกษาแก่นักเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องเป็นรายบุคคล รายกลุ่ม และบำบัดครอบครัว เพื่อการบำบัด และแก้ไขเฉพาะเรื่อง หรือปัญหาที่ซับซ้อน เช่น พฤติกรรมเสี่ยง เรื่อง ยาเสพติด การทะเลาะวิวาท การใช้ความรุนแรง ฯลฯ
5. ปรับพฤติกรรม ปรับปรุงสภาวะทางจิตใจ อารมณ์ สังคม ส่งเสริมพัฒนาการในระดับ เบื้องต้น เพื่อให้นักเรียนเข้าใจ ยอมรับปัญหาของตนเอง ปรับเปลี่ยนอารมณ์ ความคิด พฤติกรรม วิธีการปรับตัวหรือวิธีแก้ปัญหาให้เหมาะสม
6. ให้การดูแลช่วยเหลือกลุ่มเด็กพิเศษ เช่น เด็กบกพร่องทางการเรียนรู้ (LD) เด็กสมาธิสั้น เด็กออทิสติก เด็กที่มีสติปัญญาบกพร่อง เป็นต้น
7. ส่งเสริม ป้องกัน เฝ้าระวัง แก้ไขปัญหาพฤติกรรม สุขภาพจิตของนักเรียนด้วยเครื่องมือและกระบวนการทางจิตวิทยาเบื้องต้น เพื่อพัฒนาความสามารถในการดำเนินชีวิตได้เหมาะสมยิ่งขึ้น
8. รวบรวม ศึกษาข้อมูล วิจัยด้านจิตวิทยา และวิชาการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ นวัตกรรมด้านจิตวิทยา สุขภาพจิต
๙. สรุปสถิติ รายงานผลการปฏิบัติงานทางจิตวิทยาเสนอผู้บังคับบัญชา เพื่อประกอบการวางแผน พัฒนาการปฏิบัติงาน
10. วางแผนการทำงานที่รับผิดชอบ หรือโครงการ ให้เป็นไปตามเป้าหมายและผลสัมฤทธิ์ที่กำหนด
11. ประสานการทำงานร่วมกันทั้งภายในและภายนอกหน่วยงาน ในการชี้แจงรายละเอียด ข้อเท็จจริง และการส่งต่อ กรณีนักเรียนต้องการความช่วยเหลือเฉพาะด้าน และการรับส่งกลับเข้าสู่ระบบโรงเรียน
12. เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ความรู้วิชาการด้านจิตวิทยา วิชาการที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้กลุ่มเป้าหมาย มีความรู้ ความเข้าใจ ปรับใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน
13. ถ่ายทอด ฝึกอบรม องค์ความรู้ เทคโนโลยีด้านจิตวิทยา จัดทำแผนการฝึกอบรม เพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถ

14. การป้องกันปัญหาการแพร่ระบาดของโรคเอดส์เพศศึกษา และการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร

14.1 แต่งตั้งคณะกรรมการในระดับเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา

14.2 ประชุมชี้แจงนโยบาย และเป้าหมายให้ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดทราบ

14.3 จัดทำแผนงาน/โครงการ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพศศึกษาในระดับเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา

14.4 ปฏิบัติงานตามแผนงาน/โครงการ สร้างเครือข่ายเฝ้าระวังและเสริมสร้างทัศนคติทางเพศที่เหมาะสม ทั้งในระดับสถานศึกษา ครอบครัว และชุมชน

14.5 ติดตามผลเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง เพื่อแก้ไขปัญหาร่วมกัน

14.6 รายงานผลการดำเนินงาน

15. งานส่งเสริมพิทักษ์สิทธิเด็กและเยาวชน

15.1 ศึกษาวิเคราะห์กฎหมาย ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับสิทธิเด็กและ พ.ร.บ.คุ้มครองเด็ก 15.2 รวบรวมและเผยแพร่เอกสารที่เกี่ยวข้องให้สถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องทราบ

15.3 จัดตั้งศูนย์ประสานงาน เพื่อติดตามสนับสนุน ป้องกันให้เด็กปลอดภัย จากการถูกละเมิด

15.4 ติดตาม วิเคราะห์ผล ดูแลและสรุปผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่อง

16. ดำเนินงานศูนย์บริหารความสุขและความปลอดภัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และความปลอดภยในสถานศึกษา

17. ปฏิบัติงานอื่นๆ ตามที่ผู้บังคับบัญชามอบหมาย

ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

๑. งานด้านจิตวิทยา

๑.๑ กรณีช่วยเหลือเด็กที่ถูกส่งต่อมาจากระบบดูแลและช่วยเหลือเด็กนักเรียน

๑.๑.๑ รับรายงาน Case รายงานจากโรงเรียน

๑.๑.๒ ติดต่อผู้อำนวยการโรงเรียนเพื่อเก็บข้อมูลเบื้องต้น วิเคราะห์ ประเมิน ลักษณะของปัญหา และนัดหมายการลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลเพิ่มเติม

๑.๑.๒ ลงพื้นที่โรงเรียน เก็บข้อมูลด้วยวิธีการทางจิตวิทยา เพื่อทำการ วิเคราะห์ ประเมิน เพื่อค้นหาถึงสาเหตุของปัญหาของนักเรียนรายกรณี โดยทำการวิเคราะห์ครอบคลุม เพื่อให้รู้จัก นักเรียนรายบุคคล

๑.๑.๒.๑ ตัวเด็ก : ด้านสุขภาพร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม การเรียน

๑.๑.๒.๒ สิ่งแวดล้อม : การเลี้ยงดู สถานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ความสัมพันธ์ระหว่างเด็กและเพื่อน เด็กและครอบครัว เด็กและครู รวมทั้งองค์ประกอบอื่นๆ

๑.๑.๒.๓ ด้านอื่นๆ

โดยเก็บข้อมูลด้วยเครื่องมือต่างๆ ศึกษาจากระเบียบงานสะสม แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) หรือแบบประเมินอื่นๆ เช่น แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) การสัมภาษณ์ การเยี่ยม บ้าน แบบบันทึกการตรวจสุขภาพ เป็นต้น

๑.๑.๓ วิเคราะห์ ประเมินสถานะของอาการของเด็ก จากข้อมูลที่ได้

๑.๑.๔ ในกรณีเด็กมีปัญหาด้านพฤติกรรม

๑.๑.๔.๑ พฤติกรรมก้าวร้าว : เก็บข้อมูลด้วยวิธีการทางจิตวิทยา วิเคราะห์ สาเหตุของพฤติกรรม และสิ่งที่ตามมาจากการกระทำพฤติกรรมก้าวร้าว ที่ส่งผลให้พฤติกรรม ก้าวร้าวนั้นทวีความรุนแรง และเกิดต่อเนื่อง ให้คำแนะนำ/เทคนิคการปรับพฤติกรรม แก่ครู และผู้ปกครอง เพื่อลดพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็ก และสร้างพฤติกรรมเชิงบวกมากขึ้น

๑.๑.๔.๑ เด็กไม่ยอมไปโรงเรียน : ถือเป็นภาวะเร่งด่วนทางจิตเวชเด็ก เนื่องจากหากปล่อยให้เกิดภาวะนี้เป็นเวลานาน การนำเด็กกลับสู่โรงเรียนจะทำได้ยากขึ้น และส่งผลกระทบต่อเด็กและครอบครัวเป็นอย่างมาก ทั้งด้านการศึกษาและความสัมพันธ์ ระหว่างบุคคล กรณีนี้นักจิตวิทยาลงพื้นที่เพื่อวิเคราะห์และหาสาเหตุว่าเกิดจากปัจจัยใดที่ทำให้ เด็กไม่ยอมไปโรงเรียน

แนวทางการช่วยเหลือ / แนะนำครู ผู้ปกครอง

ด้านโรงเรียน : แก้ไขโดยให้เด็กได้เรียนสิ่งที่ชอบ แล้วค่อยเพิ่มความหลากหลาย ของวิชาเรียนมากขึ้น สร้างความเข้าใจให้ครู/ผู้บริหาร ต่ออาการของเด็ก ไม่ส่งเด็กกลับบ้าน แม้ว่าเด็กจะมีอาการทางกายต่างๆ ควรติดต่อผู้ปกครอง เพื่อช่วยกันดูแลและปรับพฤติกรรม เด็ก ถ้าเด็กมีปัญหาในการเข้าสังคมที่โรงเรียน คุณครูควรให้การช่วยเหลือ/หาวิธีทำให้เด็กเข้ากับ เพื่อนคนอื่นให้ได้

ด้านผู้ปกครอง : แนะนำว่าควรนำเด็กไปโรงเรียนให้ได้ แม้เด็กจะขัดขืน หรือต่อต้าน ควรชี้แจงให้เด็กรู้สึกปลอดภัย ทบทวนว่าตนมีส่วนทำให้เด็กไม่ยอมไปโรงเรียนหรือไม่ เพื่อสามารถแก้ปัญหาได้ถูกต้อง ตรงจุดมากที่สุด

๑.๑.๕ ในกรณีเด็กกลุ่มพิเศษ

๑.๑.๕.๑ กลุ่มออทิสติก (Autism) เป็นความผิดปกติของพัฒนาการเด็ก

รูปแบบหนึ่ง ซึ่งมีลักษณะเฉพาะตัว โดยเด็กไม่สามารถพัฒนากทักษะสังคม ทักษะภาษา และการสื่อความหมายได้เหมาะสมตามวัย มีลักษณะพฤติกรรมที่เป็นรูปแบบซ้ำ มีแบบแผนที่ชัดเจน ไม่ยืดหยุ่น เด็กมักชอบแยกตัวอยู่คนเดียวไม่สบตา ไม่สนใจใคร เล่นไม่เหมาะสม มักจินตนาการไม่เป็น มีความสนใจบางอย่างอย่างหมกหมุ่น และอาจมีการกระตุ้นตัวเองเป็นระยะ เช่น โยกตัว เขย่าง่า สะบัดมือ เป็นต้น

แนวทางการช่วยเหลือเด็ก /แนะนำครู ผู้ปกครอง

- ส่งเสริมพลังครอบครัว สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับออทิสติก
- ส่งเสริมความสามารถเด็ก ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่เด็กทำได้
- ส่งเสริมพัฒนาการ
- พฤติกรรมบำบัด
- พัฒนาสมรรถภาพทางการแพทย์ เช่นการแก้ไขการพูด กิจกรรมบำบัด
- พัฒนาสมรรถภาพทางการศึกษา : โรงเรียนเรียนร่วม โรงเรียนการศึกษาพิเศษ
- พัฒนาสมรรถภาพทางสังคม : ทักษะการใช้ชีวิตประจำวัน ทักษะสังคม
- รักษาด้วยยา : บรรเทาอาการร่วม ซึ่งมักพบโรคสมาธิสั้นร่วมด้วย

๑.๑.๕.๒ บกพร่องด้านการเรียนรู้(Learning Disabilities : LD) ประกอบด้วย

- โรคบกพร่องด้านการอ่าน
- โรคบกพร่องด้านการเขียน
- โรคบกพร่องด้านคณิตศาสตร์

มักพบว่าเด็กมีความยากลำบากในการเรียนรู้ และการใช้ทักษะด้านวิชาการ นานอย่างน้อย 6 เดือน โดยมีอาการในข้อต่อไปนี้อย่างน้อย 1 อาการ

- การอ่านคำไม่ถูกต้องหรือช้า และต้องใช้ความพยายามมาก
- มีความลำบากในการเข้าใจความหมายของสิ่งที่อ่าน
- มีความยากลำบากในการสะกดคำ
- มีความยากลำบากในการเขียน เช่น ใช้ไวยากรณ์หรือเว้นวรรคผิด
- มีความยากลำบากในการเข้าใจความหมาย ความจริงของจำนวน/คำนวณ
- มีปัญหาความยากลำบากกับเหตุผลเชิงคณิตศาสตร์

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินเบื้องต้น เช่น การทดสอบระดับสติปัญญา (IQ)

แบบทดสอบเชาว์เล็ก

แนวทางการช่วยเหลือเด็ก /แนะนำครู ผู้ปกครอง

- Early Detection , Early Intervention โดยแนะนำครูติดตามเด็กกลุ่มเสี่ยงที่มีปัญหาพัฒนาการด้านภาษาและการสื่อสารล่าช้า เด็กที่มีผลการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ อยู่เสมอ หากพบว่าเด็กมีปัญหาการเรียน ให้รีบแจ้งทางนักจิตวิทยาเพื่อทำการช่วยเหลือ ให้เร็วที่สุด
- ชี้แจงให้ผู้ปกครองและครูเข้าใจเกี่ยวกับโรค LD และข้อจำกัดของเด็ก รวมทั้งสร้างทัศนคติที่ดีต่อตัวเด็ก โดยต้องเป็นระบบเดียวกันทั้งที่บ้านและโรงเรียน
- รักษาอาการทางจิตเวชอื่นที่พบ : แนะนำผู้ปกครองพาเด็กไปพบจิตแพทย์
- ค้นหาจุดเด่น จุดด้อย เพื่อแนะนำครูพัฒนาจุดเด่น เพื่อเสริมสร้างความภูมิใจ
- กรณีพบเจอปัญหาในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวของเด็ก ที่อาจส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมของเด็ก นักจิตวิทยาให้คำแนะนำ และผู้ปกครองได้ระบายความรู้สึกคับข้องใจ ความเครียด และทำความเข้าใจปัญหาที่ถูกต้อง เปลี่ยนพฤติกรรมการทำหยาบ/ลงโทษ เป็นการให้การช่วยเหลือ ให้กำลังใจ ชื่นชม ซึ่งส่งผลต่อแรงจูงใจใฝ่เรียนรู้ของเด็ก
- ค้นหาวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับเด็ก เพื่อแนะนำครูไปประยุกต์ใช้สอนเด็ก
- ชี้แจงสิทธิ์ที่เด็กควรจะได้รับแก่ผู้ปกครอง เนื่องจากโรค LD ถือเป็นความพิการชนิดหนึ่งที่เด็กต้องได้รับการช่วยเหลือทางการแพทย์และการศึกษาตามกฎหมาย
- ประสานโรงเรียนเพื่อวางแผนช่วยเหลือเด็ก และติดตามผลเป็นระยะ

๑.๑.๕.๓ สมาร์ตัส (Attention deficit/ hyperactivity disorder : ASD)

มีลักษณะอาการทางคลินิก 3 กลุ่ม ประกอบด้วย

- กลุ่มอาการขาดสมาธิ (Inattention) ไม่สามารถจดจ่อ/สนใจกับกิจกรรมที่ทำได้ตามสมควรกับอายุและพัฒนาการ มักถูกสิ่งเร้าดึงดูดความสนใจได้ง่าย เหม่อลอย
- กลุ่มอาการอยู่ไม่นิ่ง (Hyperactivity) เด็กมักซนมาก อยู่ไม่นิ่ง เคลื่อนไหวมากเกินไป เปรียบกับเด็กวัยเดียวกัน ไม่สามารถทำกิจกรรมที่ต้องอยู่กับที่ร่วมกับผู้อื่นได้
- กลุ่มอาการหุนหันพลันแล่น (Impulsivity) เด็กมักพูดหรือกระทำที่ตอบสนองต่อสิ่งเร้าทันทีโดยไม่ยั้งคิดถึงผลของการกระทำที่ตามมา ใจร้อน รอคอยไม่ได้ มักมีปัญหาเวลาต้องทำตามกติกา/ทำงานร่วมกับเพื่อน
- กลุ่มอาการสมาร์ตัสมักพบร่วมกับโรคทางจิตเวชอื่น ซึ่งพบบ่อยคือ โรคบกพร่องด้านการเรียนรู้ (LD) ปัญหาอารมณ์ พฤติกรรมต่อต้าน

แนวทางการช่วยเหลือเด็ก /แนะนำครู ผู้ปกครอง

รักษาด้วยยา : แนะนำผู้ปกครองพาเด็กไปพบจิตแพทย์เฉพาะทาง

การปรับพฤติกรรมและสิ่งแวดล้อม : วิธีนี้ต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้ปกครองและครูในการช่วยเหลือ นักจิตวิทยาให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครองและครูเพื่อทำการปรับพฤติกรรมเด็ก แนะนำวิธีการส่งเสริมพฤติกรรมเชิงบวก และลดพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ทั้งที่บ้านและโรงเรียน

๑.๑.๕.๔ สติปัญญาบกพร่อง (Intellectual Disabilities : ID)

เด็กที่มีความบกพร่องด้านสติปัญญาจะมีระดับปัญญาต่ำกว่า 70 มีความบกพร่องในการทำหน้าที่ของตน (Adaptive Function) และบกพร่องในการทำหน้าที่ในชีวิตเมื่อเทียบกับระดับพัฒนาการ สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมที่ใกล้เคียงกัน โดยมักจะบกพร่อง 3 ด้านหลัก คือ

- Conceptual Domain เกี่ยวกับความสามารถในการวางแผน
- Social Domain เกี่ยวกับความสัมพันธ์ต่อผู้อื่น
- Practical Domain เกี่ยวกับการดูแลตัวเองในหลายมิติ

แบบประเมินที่ใช้ประเมินเด็กที่มีความบกพร่องด้านสติปัญญา ได้แก่

ประเมินระดับพัฒนาการ : Bayley Scales of Infant Development

ทดสอบระดับสติปัญญา : แบบทดสอบระดับสติปัญญาของ สพฐ.

๑.๑.๖ ให้คำปรึกษาเบื้องต้น/เปิดโอกาสให้ครู และผู้ที่เกี่ยวข้องได้ซักถามเพิ่มเติม

๑.๑.๖.๑ วิเคราะห์ วางแผนการช่วยเหลือ ติดตามผล

๑.๑.๖.๒ สรุปสถิติ รายงานผลการปฏิบัติงานจิตวิทยา ในการลงพื้นที่ช่วยเหลือเด็กและ
รายงานผู้บังคับบัญชา

๒. งานสร้างเครือข่ายด้านจิตวิทยา

๒.๑ สร้างเครือข่ายกับครูนักจิตวิทยาโรงเรียน ทุกโรงเรียนในสังกัด โดยรูปแบบ Line Group SHH จ.ชัยนาท เพื่อสร้างช่องทางติดต่อและอำนวยความสะดวกในการประสานงานช่วยเหลือนักเรียนในเชิงจิตวิทยา

๒.๒ ร่วมโครงการพัฒนาเครือข่ายงานช่วยเหลือเยียวยาเด็กและสตรีที่ถูกกระทำรุนแรงร่วมกับศูนย์พึ่งได้ (OSCC) โรงพยาบาลชัยนาทนเรนทร จังหวัดชัยนาท

๒.๓ เครือข่ายแนะแนวอาชีพ จังหวัดชัยนาท

๓. งานขับเคลื่อนโรงเรียนคุ้มครองเด็ก

การดำเนินงานการขับเคลื่อนโรงเรียนคุ้มครองเด็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ดำเนินงานดังนี้

๓.๑ ส่งข้อมูลสถานศึกษาที่ได้รับการคัดเลือก ให้กลุ่มคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิเด็ก ศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือนักเรียน เพื่อจัดทำเป็นฐานข้อมูลต่อไป

๓.๒ ส่งเสริม สนับสนุนโรงเรียนคุ้มครองเด็ก ดำเนินกิจกรรมโรงเรียนคุ้มครองเด็ก โดยมีมาตรฐาน ๓ อย่าง ประกอบด้วย

๓.๒.๑ นักเรียนมีความปลอดภัยจากสิ่งแวดล้อมทางกายภาพและบุคคลอื่นที่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อนักเรียนในโรงเรียน

๓.๒.๒ นักเรียนได้รับการเฝ้าระวัง การดูแล การช่วยเหลือและการคุ้มครองให้นักเรียนปลอดภัยทั้งในและนอกบริเวณโรงเรียน

๓.๒.๓ การประสานความร่วมมือกันระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ชุมชน และหน่วยงาน/องค์กรที่เกี่ยวข้อง ตามมาตรฐานโรงเรียนคุ้มครองเด็ก เพื่อให้เกิดความปลอดภัยในโรงเรียน

๔.ดำเนินงานศูนย์บริหารความสุขและความปลอดภัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และความปลอดภัยในสถานศึกษา

๔.๑ จัดตั้งศูนย์บริหารความสุขและความปลอดภัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา ชัยนาท

๔.๒ มีหน้าที่หลักในการบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างความสุขและความปลอดภัยให้นักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา โดยมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

๔.๑ ดำเนินงานตามข้อเสนอเชิงนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ เพื่อส่งเสริมสุขภาพจิต และความปลอดภัยให้กับนักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท

๔.๒ บริหารจัดการข้อมูลสารสนเทศให้เป็นศูนย์กลางข้อมูลด้านสุขภาพจิต และความปลอดภัยของนักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท และบูรณาการกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

๔.๓ วิจัยและพัฒนาเพื่อจัดทำมาตรฐานด้านสุขภาพจิตและความปลอดภัยของนักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ร่วมกับหน่วยงานภายในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

๔.๔ ดำเนินการสร้างความรู้ ความเข้าใจ และส่งเสริม สนับสนุนการปลูกฝังความรู้ ทักษะ และเจตคติในการเสริมสร้างสุขภาพจิตที่ดีและความปลอดภัยให้นักเรียน ครู และบุคลากร ทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท

๔.๕ ดำเนินการคุ้มครอง ดูแล ช่วยเหลือ และแก้ไขปัญหสุขภาพจิต และภัยต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับนักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชัยนาท

๔.๖ ดำเนินการเกี่ยวกับการรับเรื่องร้องเรียน ร้องทุกข์ และให้คำปรึกษาที่เกี่ยวข้องกับ การบริหารความสุขและความปลอดภัยของนักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา ในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท

๔.๗ กำกับ ติดตาม สรุป และรายงานผลการดำเนินงานด้านสุขภาพจิตและความ ปลอดภัยของนักเรียนครู และบุคลากรทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชัยนาท ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๔.๘ ดำเนินงานเลขานุการของคณะกรรมการบริหารความสุขและความปลอดภัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท

๔.๙ ปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือที่ได้รับมอบหมาย

๔.๑๐ แต่งตั้งอนุกรรมการ คณะทำงาน หรือผู้ช่วยเหลือการปฏิบัติงานด้านสุขภาพจิต และความปลอดภัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ตามความเหมาะสม

การปฏิบัติงาน (Flow Chart)
แผนผังการดำเนินงานนักจิตวิทยาโรงเรียนประจำสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

กฎหมายระเบียบ และประกาศที่เกี่ยวข้อง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒

หมวด ๒

สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา

มาตรา ๑๐ การจัดการศึกษา ต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับ การศึกษา ขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสาร และการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการหรือทุพพลภาพ หรือบุคคลซึ่งไม่ สามารถพึ่ง ตนเองได้หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับ การศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ การศึกษาสำหรับคนพิการในวรรคสอง ให้จัดตั้งแต่แรกเกิดหรือ พบความพิการโดย ไม่เสียค่าใช้จ่าย และให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความ ช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎ กระทรวง การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความสามารถพิเศษ ต้องจัดด้วยรูปแบบที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงความสามารถของบุคคลนั้น

มาตรา ๑๕ การจัดการศึกษามีสามรูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และ การศึกษาตามอัธยาศัย (๑) การศึกษาในระบบ เป็นการศึกษาที่กำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษา หลักสูตร ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษา ที่แน่นอน (๒) การศึกษานอกระบบ เป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไข สำคัญ ของการสำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสมสอดคล้องกับ สภาพปัญหา และความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม (๓) การศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการศึกษา ที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามความ สนใจ ศักยภาพ ความพร้อม และโอกาส โดยศึกษา จากบุคคล ประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อม สื่อ หรือแหล่งความรู้อื่น ๆ สถานศึกษา อาจจัดการศึกษาในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งหรือทั้งสามรูปแบบก็ได้ ให้มีการเทียบโอนผลการเรียน ที่ผู้เรียนสะสมไว้ในระหว่างรูปแบบเดียวกันหรือต่าง รูปแบบได้ ไม่ว่าจะเป็นผลการเรียนจากสถาน ศึกษาเดียวกันหรือไม่ก็ตาม รวมทั้งจากการเรียนรู้นอกระบบ ตามอัธยาศัย การฝึกอาชีพ หรือ จากประสบการณ์การทำงาน

มาตรา ๒๖ ให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียนโดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรม และการทดสอบควบคู่ไปใน กระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา ให้สถานศึกษาใช้วิธีการที่หลากหลายในการจัดสรรโอกาส การเข้าศึกษาต่อ และให้นำผลการประเมินผู้เรียน ตามวรรคหนึ่งมาใช้ประกอบการพิจารณาด้วย

พระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. ๒๕๔๕

มาตรา ๑๒ กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการ คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและสถานศึกษา จัดการศึกษาเป็นพิเศษสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพหรือเด็กซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแล หรือด้อยโอกาส หรือเด็กที่มีความสามารถพิเศษให้ได้รับการศึกษาภาคบังคับด้วยรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสม รวมทั้งการได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดตามความจำเป็นเพื่อประกันโอกาสและความเสมอภาคในการได้รับการศึกษาภาคบังคับ

ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.๒๕๔๖

หมายความว่า บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ แต่ไม่รวมถึงผู้ที่บรรลุนิติภาวะ ด้วยการสมรส กฎหมายฉบับนี้ กำหนดหลักการปฏิบัติต่อเด็กไม่ว่ากรณีใดให้คำนึงถึง ประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสำคัญและไม่ให้มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมและกำหนด บทบาทหน้าที่ผู้ปกครองต้องให้การอุปการะเลี้ยงดูอบรมสั่งสอนและพัฒนาเด็กที่อยู่ใน ความปกครองดูแลของตนตามสมควรแก่ชนบทธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมแห่งท้องถิ่น แต่ทั้งนี้ต้องไม่ต่ำกว่ามาตรฐานขั้นต่ำตามที่กำหนดในกฎกระทรวงและต้องคุ้มครอง สวัสดิภาพเด็กที่อยู่ในความปกครองดูแลของตน มิให้ตกอยู่ในภาวะอันน่าจะเกิดอันตรายแก่ ร่างกายหรือจิตใจ นอกจากพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.๒๕๔๖ กำหนดเด็กที่พึงได้รับการ สงเคราะห์ และเด็กที่พึงได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพ ซึ่งมีรายละเอียดอยู่ในกฎกระทรวง หลายฉบับ ประชาชนทั่วไปส่วนมากไม่ทราบรายละเอียดเหล่านี้ ส่งผลให้เด็กไม่ได้รับการ ส่งเสริมพัฒนา ไม่ได้รับการสงเคราะห์หรือไม่ได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพตามเจตนารมณ์ ของกฎหมาย

**แบบคัดกรองโรค
ในกลุ่มพัฒนาการ
ผิดปกติอย่างรอบด้าน
สำหรับเด็กอายุ ๑-๑๘ ปี
PDDSQ**

**แบบประเมินจุดแข็ง
และจุดอ่อน SDQ**

**เครื่องมือสังเกตอาการ
๓S**

**แบบประเมินพฤติกรรม
SNAP-IV**